

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa R. Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 2.

V Ljubljani, 15. januarja 1885. l.

XXV. leto.

Kakó naj se v ljudski šoli občuje s šolskimi otroci, ki imajo naravne napake.

„Dolžnosti, hoditi v javno šolo, so začasno, ali za vselej odvezani: dečki, ki hodijo v katero višjo šolo, potem otroci, katerim kaka duševna ali telesna napaka brani učiti se ali v šolo hoditi, in slednjič taki, kateri se poučujejo domá ali v katerem zasobnem zavodu.“

(§. 23. drž. šolske postave s 14. maja 1869. l. in novele z 2. maja 1883. l.)

Vsak učitelj je gotovo za časa svojega službenega poslovanja imel mej svojo šolsko mladino tudi take dečke in deklice, kateri so imeli posebne navidezno male, duševne ali pa telesne napake.

Takó se največkrat pripeti, da so nekateri na eno oko slepi, ali brljavi, drugi že po naravi zeló kratkovidni ali slabovidni. Sim in tje dogodí se, da imajo nekateri nepravilno ustvarjeni in vzraščeni nogi ali roki, da so zraven tega ali duševno ali telesno zeló zanemarjeni, n. pr. da jecljajo itd. Tudi so nekateri otroci nekako in nekoliko matasti, ali da so prismojeni, kar toliko pomeni, da se včasih v enomer brez vzroka in vnanjega povoda smejejo ali režé, in to včasih kar mej poukom, ter takó druge učence motijo. Izkušnja uči, da so taki učenci prav malo pazljivi in nestanovitni in da le malo vzprejmejo tega, kar se je govorilo. In zopet so drugi, ki navidezno mirno in pazljivo poslušajo pri pouku, v resnici pa se malo zanimajo, ter kar bedasto in nepremično gledajo in se zagledajo, ne da bi pazili na to, kar se pri njih godí.

Takó bi se lahko naštelo še mnogo takih zaprek, katere negativno vplivajo na napredek poučevanja, in vender so to le take napake, katere se ne morejo po navedenem §. 23. iz šole odpraviti, dokler se pri učencih in učenkah zeló ne množijo. Nastaje tedaj prevažno vprašanje za take nesrečneže: kakó naj učitelj občuje s takimi otroci, koliko smé od njih zahtevati, kakó naj jih poučuje, in kakó naj jih brani pri netaktnem občevanju s součečo šolsko mladino?

Ker taki učenci ali učenke šolski pouk ovirajo, zató bi na prvi pogled in lehko-misleči učitelj se s tem zadovoljil, da so oni le mirni, ne pečaje se, ali se kaj naučé, ali ne. To pa bi ne bilo samo nevestno, ampak tudi silna krivica za take nesrečneže, in ker se razven tega take napake primeroma v majhnih odstotkih nahajajo, zató je že zaradi krščanske ljubezni do bližnjega — ne gledé na dolžnosti svojega poklica — zavezan vsak učitelj, da ravno nasprotno dobrodejno in vplivno ravná s takimi otroci.

Vsak teh nesrečnežev je občutljiviši, nego njihovi zdravi součenci. Že poprejšnja domača vzgoja, kjer je moral gotovo večkrat po nedolžnem slišati zaničevanje in videti preziranja, storilo ga je bojazljivega, malosrčnega in mislečega, da ga zaradi njegove napake ves svet črti in prezira, in zato je v šoli miroljuben in tih. Zaradi tega mu je tudi vsaka beseda, vsako grajanje in kaznovanje bolj občutljivo. Učitelj ima tedaj dovolj vzroka, da s takimi otroci bolj opasno in kar je najbolj mogoče mehko občuje.

Taki otroci pri pouku ne morejo takó hitro slediti besedam učiteljevim, kakor drugi součenci; tudi jim vsak pouk ne koristi toliko, kakor drugim. Posebno je učitelju treba, da je s takimi otroci pri pisanji in risanji potrpežljiv. Paziti mora, da jim posebej in večkrat kaže pravilne oblike. Gleda naj, da povoljno storé in razumevajo vse, česar se je učilo, potem naj pouk še le nadaljuje. Ako so taki otroci pri tem preokorni, prepočasni, ako kaj ne razumevajo in ne morejo prav storiti, vselej naj se učitelj pri njih trudi toliko časa, da se tega navadijo. Pri vsem tem pa naj bode učitelj s takimi otroci zeló prijazen in prizanesljiv, da jih v ljubezni pridobi. Potrpljenja in zopet potrpljenja mu je treba.

Taka krščanska potrpežljivost koristi učitelju in učencem. Učitelj ima dobro svest, da je takó ubogemu človeštvu pomagal; učenci pa so toliko srečnejši, kolikor več se je učitelj ž njimi trudil in potrpel. Posebno pa je učitelju treba paziti, da takih ubogih otrok nihče v šoli in zvonaj šole ne zaničuje, temuč, da jim vsi radi pomagajo toliko bolj, kolikor bolj so nadložni. Učitelj naj bode v tej krščanski ljubezni sam najlepši vzgled, ter naj vedno takó ravná, da se takim ubožčekom njihove težave lajšajo, da se kolikor toliko tudi z drugimi otroci vred vzrejajo takó, ba bodo enkrat prida ljudje, dobri kristijani in pošteni državljani, pa nikdar ne težava in nadloga občinam. A. L.

Knjiga Slovénka

v

XIX. veku.

Valentin Vodnik (1758—1819) je v pričujočem stoletji prvi slovénski pisatelj in njegova knjižica „Pésme za pokúšino“ je v novoslovenskem slovstvu prva, o kateri se reči smé, da je umetna, v duhu našega naroda, da je klasična. Tedanjo razméro med nemščino in slovenščino opeva v njej v znani pravljici:

Némški inu krajnski kojn.

Nemški kojn slovénmu reče:
Brate kaj medliš na cést?
Ti li noga, glava neče,
Al se teb nelubi jést?

Mene v' dobri versti májo,
Men se trikat ovs ponúď,
Čiste noge mi jegrájo,
Vrat nosim ko labúď.

Krajnska pára milo pravi:
Tud bi lahko jes bil tak,
Al tepejo me po glavi,
Lačni morem stati v' mlak'.

Dejanje in nehanje V. Vodnikovo glej v Jezičniku XIV. L. 1876.

Jernej Kopitar (1780—1844) opisuje stanje slovenskih pisarjev v začetku sedanjega veka na pr.:

„Der Vorwurf des unnóthigen Germanisirens in einzelnen Wórttern, und im Syntax, trifft, mehr und weniger, alle unsre (meist úbersetzende!) Schriftsteller. Um dieses,